

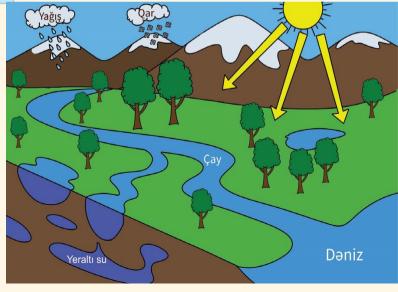

Suyun keyfiyyətinin qorunması

VI-VIII siniflər

Suyun keyfiyyətinin qorunması

Bildiyiniz kimi, yalnız çox az miqdarda su (1%-dən az) insanlar üçün əlçatandır. Qalan su ya duzludur (okeanlar və dənizlər), ya da buzlaqlardadır və ya yeraltı qatlardadır və insanların ondan istifadə etməsi qeyri-mümkündür.

İnsanlar üçün əlçatan olan suyun miqdarının çox az olması ilə yanaşı, bir çox çay və göllər insan fəaliyyəti nəticəsində çirklənir; bəzi hallarda onların çirklənmə dərəcəsi o dərəcədə yüksək olur ki, insanlar və digər canlı orqanizmlər tərəfindən təhlükəsiz şəkildə istifadə edilə bilmir.

Su kimyəvi maddələr və fabriklər tərəfindən təmizlənmədən atılan bərk zərrəciklər vasitəsilə çirklənir. Kənd təsərrüfatında istifadə olunan gübrələr və zərərvericilərə qarşı mübarizə vasitələri suda həll olur və nəticədə çaylara, göllərə, dənizlərə və okeanlara axıdılaraq, və ya yeraltı sulara nüfuz edərək onları çirkləndirir. Eynilə, məişət çirkab suları çox vaxt təmizlənmədən suya axıdılır. Xüsusilə şəhərlər çirkab sularının böyük hissəsini su mənbələrinə axıdırlar.

Bunları bilmək maraqlıdır

ABŞ kimi inkişaf etmiş ölkədə belə çayların və göllərin 40%-i o dərəcədə çirklidir ki, bu su hövzələrindədemək olar ki, həyat (balıqlar) yoxdur. İnsanların həmin çaylarda üzməsi də qadağandır.

Hər il dünyada 5 ilə 10 milyon arasında insan çirkli suyun yaratdığı xəstəliklərdən həyatını itirir. Çirkab suları, plastik və sellofanla çirklənmə hal-hazırda xüsusilə aktualdır. Dünyanın tullantıların düzgün idarə olunmadığı bölgələrində tullantıların əksəriyyəti çay sahillərinə və ya birbaşa çaylara atılır. Çaylarda suyun səviyyəsi qalxdıqca çay sahillərinə toplanan tullantılar suya asanlıqla daxil olur və çay onları çayın deltasına qovur. Nəticədə çirklənmiş sular dəniz və okeanlara axır və canlı organizmlərə olduqca ciddi zərər vurur.

Canlı orqanizmlər çirklənmiş sudan ölürlər. Çirklənmiş suyun istifadəsi bir çox xəstəliklərin də yayılmasına səbəb olur. Çirklənmə suyun miqdarına, ekosistemdəki fəaliyyətinə və qida zəncirinə təsir göstərir. Beləliklə çirklənmiş su Yer kürəsindəki bütün canlı orqanizmlər üçün təhlükədir.

Suyun çirklənməsinə qarşı mübarizə bəşəriyyət üçün ən mühüm məsələdir və bunun üçün hər bir insanın səyi tələb olunur. Problemin ağırlığını başa düşmək və onunla mübarizə aparmaq üçün addımlar atmaq lazımdır ki, bu da ilk növbədə uzun müddət davam edən vərdişlərimizi və yanaşmalarımızı dəyişdirməyi tələb edir. Bunları etmək zəruridir:

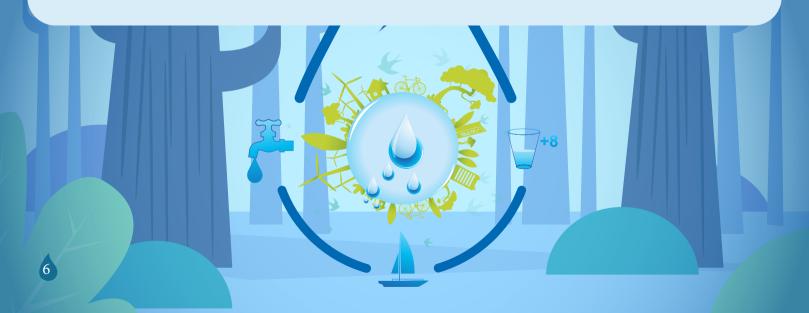
Tullantıları həmişə xüsusi zibil qutularına atın və ətraf mühitə atmayın.

Plastik qablar, sellofan torbalar kimi birdəfəlik istifadə olunan əşyalardan istifadə etməyin.

Bütün bunlar planetimizə aradan qaldırılması mümkün olmayan zərər vurur.

Mümkün olduqca suya qənaət etməliyik; çiçəkləri və bağ bitkilərini suvarmaq üçün yağış sularını toplayın, ehtiyacınız olmadıqda su kranını açıq saxlamayın, zədələnmiş su borularını təmir edin və sızmaları azaldın.

Daha az kimyəvi maddədən (məsələn zərərvericilərə və alaq otlarına qarşı kimyəvi məhsullar, qab-qacaq və camaşır yuyucu vasitələr və s.) istifadə etməyə çalışın.

Bunu özünüz edin

- Yaşadığınız ərazidə (kəndinizdə, şəhərinizdə və ya küçələrinizdə) su çirklidirsə, bunu sinif yoldaşlarınızla müzakirə edin. Çirklənmənin ərazinizdə necə baş verdiyini təsvir edin.
- Ərazinizdə suyun çirklənməsini azaltmağa kömək edəcək hansı üsulların mövcud olduğunu dostlarınızla araşdırın.
- Fikirlərinizi müəlliminizlə bölüşün və birlikdə müzakirə edin.

